

Göteborgs-Posten 1945-03-03

Karlstad-Tidningen o Ny Tid

Mindödare riskerade sina liv

Vid Källö Knippla

Fänrik och korpral avvärijde kritisk situation

Två dagar a rad ha ett par av kustartilleriets mindesarmatörer , fänrik Bo Gärtze och värnpliktige korpralen Lundberg, satt livet på spel, då de oskadliggjort tyska drivminor i den rykande västanstormen. Dessbättre ha de klarat sig helskinnade från äventyren, och därtill ha de avvärijt hotande situationer för civilbefolkningen i grannskapet.

Det var fänrik Gärtze och korpral Lundberg som på torsdagen sprängde den i gårdagens tidning omtalade minan vid Rörö, på vilken ett par horn hade krökts då den stötte emot stenarna och i går utförde de en kallblodig och kuslig desarmering vid Knippla.

När knipplaminan kom drivande mot land syntes den relativt oskadade. Ett stycke av förankringswiren hakade slutligen fast mellan stenarna alldeles invid land och blott ett tjugotal meter från den ganska täta bebyggelsen. Där låg den och ryckte, och det hela såg ganska hotfullt ut. Fänrik Gärtze gav order till befolkningen att rymma ut husen och ställa fönster och dörrar öppna för att förödelsen inte skulle bli allt för stor, för den händelse att en explosion skulle inträffa. I den höga sjön kunde det när som helst hända att minan fick en stöt, som kunde få den att detonera.

Först försökte man att i en vad släpa den iland för att bättre kunna komma åt att desarmera den, men minan föll ur vaden, och det återstod intet annat än att koppla en wire i öglan på minan och söka dra den i land. Det var korpral Lundberg som vadade ut i vattnet nästan till axlarna och fick fast wiren, varefter man med förenade krafter och med hjälp av de civila började hala in den farliga tingesten. Två gånger brast wiren, men slutligen fick man den i ett någerlunda skyddat läge.

Sedan var det fänrik Gärtze som kröp upp på minan och började plocka ur de farliga delarna utan att bekymra sig om vilken farlig arbetsplats han utvalt åt sig.

Man kommer bättre åt batterierna säger fänrik Gärtze kallt, då Göteborgs-Posten frågar honom om saken. Och för resten var det bara den första gången man tänkte på faran. Nu går det av gammal vana.

På Knippla drog man allmänt en lättnadens suck, när desarmeringen var klar, och de sju familjerna, som rymt ut de närmsta husen kunde återvända. Korpralen gav sig inte ens tid att byta kläder efter kallbadet, utan fortsatte sitt arbete till dess minan var oskadliggjord.

Senare på dagen oskadliggjorde fänriken och korpralen en mina vid Fiskvik mitt för Björkö Huvud där den låg vid en särskilt svårtillgänglig strand. Den minan måste man spränga och det gick utan missöden.

Tio minor oskadliggjorda på fredagen

Inalles tio minor har under fredagen oskadliggjorts av marinens folk i Göteborgs södra och norra skärgård. Tretton minor ha under dagen siktats, och de minor, som inte expedierats, har men under kontroll.

Det är huvudsakligen tyska minor, som den västliga stormen fört in mot kusten. De ha en sprängladdning på 300 kg nobit, ett sprängämne som är mångdubbelt kraftigare än t ex dynamit. Även en del engelska minor har stormen fört med sig.

Karlstadstidningen

Karlstadspojke riskerade livet som "mindödare"

Avvärdade katastrof vid västkustsamhälle

För att desarmera minor krävs det behjärtade och modiga karlar - risken att det är det sista man gör här i livet är givetvis alltid tillfinnandes och ofta särskilt påtagligt stor. Ett sådant fall inträffade häromdagen nere på västkusten, då en verkligt vacker bragd av detta slag utförde av ett par unga mindesarmatörer vid kustartilleriet, fänrik Bo Gärtze - som f. ö. är karlstadspojke - med biträde av värnpliktige korpralen Lindberg. De satte i

själva verket sina liv på spel för att avvärja en katastrof för civilbefolkningen ute vid Knippla, där de oskadliggjorde tyska drivminor i rykande västanstorm. Redan tidigare i förra veckan hade de sprängt en farlig mina vid Rörö, på vilken ett par horn hade krökts vid törnarna mot strandstenarna, och därefter följde en kallblodig och kuslig desarmering vid Knippla. När minan kom drivande mot land syntes den relativt oskadad. Ett stycke av förankringswiren hakade slutligen fast mellan stenarna alldeles vid land och blott ett tjugotal meter från den ganska täta bebyggelsen. Där låg den och ryckte och det hela såg hotfullt ut. Fänrik Görtze gav order till befolkningen att rymma ut husen och ställa fönster och dörrar öppna för att förödelsen inte skulle bli för svår, för den händelse en explosion skulle inträffa. I den höga sjön kunde det när som helst hända att minan fick en stör, som kunde få den att detonera. Först försökte man att o en vad släpa den i land, för att bättre kunna komma åt att desarmera den, men minan föll ur vaden, och det återstod intet annat än att koppla en wire i öglan på minan och försöka dra den iland. Det var korpral Lundberg som vadade ut i vattnet nästan till axlarna och fick fast wiren, varefter man med förenade krafter och med hjälp av de civila började hala in den farliga tingesten. Två gånger brast wiren, men slutligen fick man den i ett någerlunda skyddat läge.

Sedan var det fänrik Gärtze som kröp upp på minan och började blocka ut de farliga delarna utan att bekymra sig om vilken farlig arbetsplats han utvalt åt sig.

Man kommer åt bättre då sade fänrik Gärtze kallt, då Göteborgs-Posten frågade honom om saken. Och för resten var det bara de första gångerna man tänkte på faran. Nu går det av gammal vana.

Fänrik Gärtze är som sagt från Karlstad, omkr 25 år gammal och har gått i skola och avlagt studentexamen vid härvarande allm. läroverk samt f. ö gjort sig välkänd och uppskattad bland de yngre årgångarna som en präktig ung man och spänstig grabb, sportintresserad, gymnast men framgångsrikt aktiv även i ett flertal andra idrottsgrenar. Den käck bragd han nu utfört med uppenbar fara för eget liv och utan tanke på at hans pliktuppfyllelse skulle betraktas som något hjältedåd, talar f. ö. sitt tysta och enkla språk om vad det är för tåga i karlstadspojken

Ny Tid

“Minan slog i berget två meter från oss”

Brottsjörar slogo undan benen på mindesarmörer vid Rörö

_ Där ute vid Knippla var det inte så farligt , säger fänrik Gärtze när Ny tid ber honom berätta om hur det gick till att desarmera en mina som låg och hött 20 meter från närmaste hus på den Delen av ön. Det var fänrik Gärtze och korpral Lundberg, båda från kustartilleriet, som därvid utförde ett mycket djärvt arbete.

Här var ju i alla fall sjön inte så förfärligt svår, då var det värre när vi skulle ta hand om en mina vid Rörö på torsdagen. Då blåste det rakt västlig vind och sjön bröt med kolossal kraft mot ön. En mina låg ett stycke från land och högg. Den hade fastnat med förankringsanordningen i botten. Vi avvaktade först en kvart för att se om den skulle slita sig, men när inte detta skedde vadade jag och korpral Lundberg ut för att söka ta hand om den. Sjöhävningen var så stark att benen slogs undan på oss och vi fick oss några ordentliga dopp. Minan höjde och sänkte sig i sjöarna och medan vi närmade oss slets plötsligt förankringen minan kastades mot berget ett par meter vid sidan om oss. Det var tur för oss, att säkringsanordningen fungerade så att minan inte exploderade. Då hade det nog inte blivit mycket kvar av oss. En mina skall ju enligt internationella regler vara så konstruerad att den säkras i samma ögonblick förankringen slits. Att detta inte alltid sker får man ju ofta erfara.

Minan vid Knippla hade också fastnat med wiren i stenar på botten, där den låg och högg alldeles inpå den tätaste bebyggelsen. De närmast boende evakuerade sina bostäder, och någon var t o m så försiktig att han plockade ned vad som fanns på väggarna. Vi började arbetet någon gång vid hal 11-tiden på förmiddagen, men var inte färdiga förrän vid 3-tiden. Korpral Lundberg vadade ut mot minan, varvid vattnet nådde honom till axlarna, och gjorde faste en lina i öglan på minan. Ortsborna, som samlats, hjälpte till att dra så att vi fick upp minan i lugnare vatten, där jag undersökte den. Jag ansåg att vi kunde hyva upp den en bit till så att vi fick upp den på land, där vi pallade under den så att den

låg stilla. Sedan desarmerade jag den och kunde knippla-borna känna sig lugna igen.

När man hör en av dessa kallblodiga män lugnt berätta om sitt farliga arbete låter det som om det skulle vara det mest naturliga sak i världen att i rykande orkan vada ut i brottsjöarna och ta hand om minor. Man får en mycket stor respekt för detta folk